

Achter de schermen – J.J. Cremer

Novellette geschreven tussen 30 augustus en 2 oktober 1859. Handschrift in de Koninklijke bibliotheek. 22 fol. Op het handschrift heeft Cremer vermeld: bekroond door het Humoristisch album in 1859.

1e druk in: Humoristisch album. Rotterdam: H. Nijgh, 1860. p. 9-23.

2e druk in: Twee novelletten. Rotterdam: H. Nijgh, 1862. p. 3-68. Met illustraties van J. van de Laar en J.M. Schmidt Crans.

3e druk in: Romantische werken. Leiden: P. van Santen, 1877. Dl. 2. p. 158-182

4e druk in: Novellen en vertellingen: een winternacht [... et. al.]. Leiden: A.W. Sijthoff, [ca. 1882].

6e druk. dl. 1. p. 149-171. Vijftig-cents-editie, nr. 19.

5e druk in: Novellen en vertellingen: een winternacht [...et. al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij., [ca. 1885]. 7e druk. dl. 1. p. 149-171. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers.

6e druk in: Novellen en vertellingen: een winternacht [...et. al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij., [ca. 1885]. 7e druk. dl. 1. p. 149-171. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers. (tweede 7^e druk).

7e druk in: Novellen en vertellingen : een winternacht [... et. al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitgeverij, ca. 1888. Dl. 1. 7e druk. p. 149-171. Romantische werken. (Rode omslag met portretten; derde 7^e druk).

8e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij., [ca. 1917]. 8e druk. dl. 1. p. 149-171. Romantische werken.

In 1913 is de vertelling in braille verschenen.

Handschrift in de Koninklijke bibliotheek. 22 fol.

leek
90

Achter de Schermen.

Novellette.

opgenomen in „Twa Novellen“ 1862

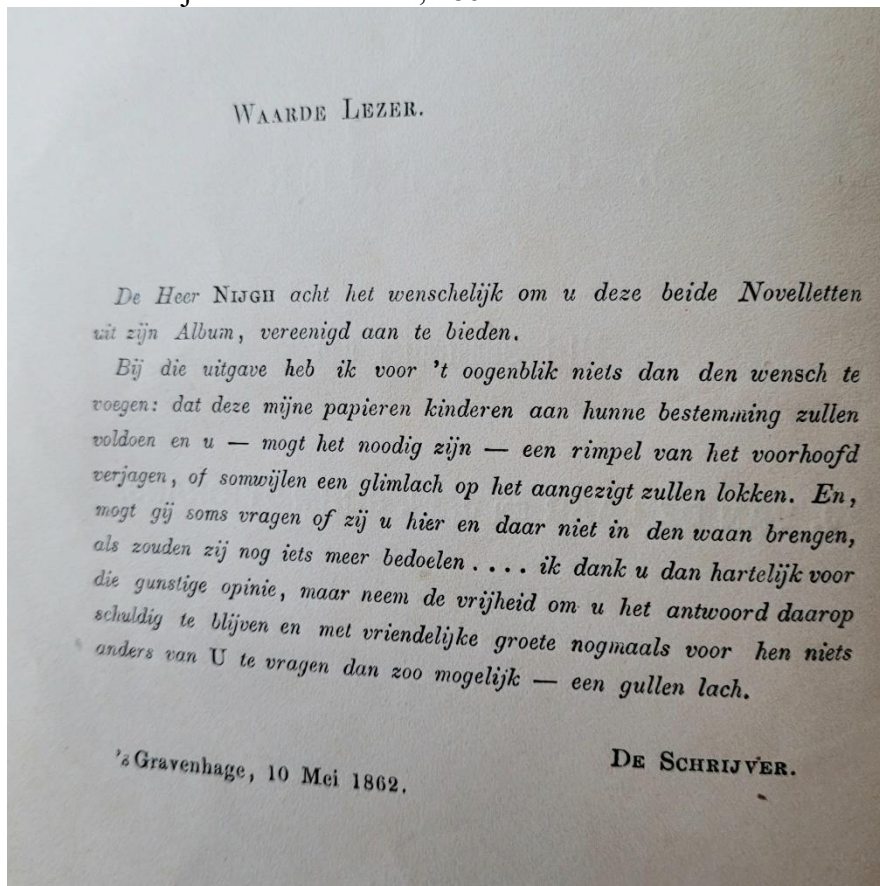
Spreek: 't Is al geen goud wat
er blinkt.

Bekroond door 't Hum. Album

n. 1859

geteekend 2 Oct 1859

Voorwoord bij Twee novelletten, 1862:

De Noord-Brabanter, 14 oktober 1862:

TWEE NOVELLETTEN

VAN

J. J. CREMER,

MET ILLUSTRATIEN

VAN

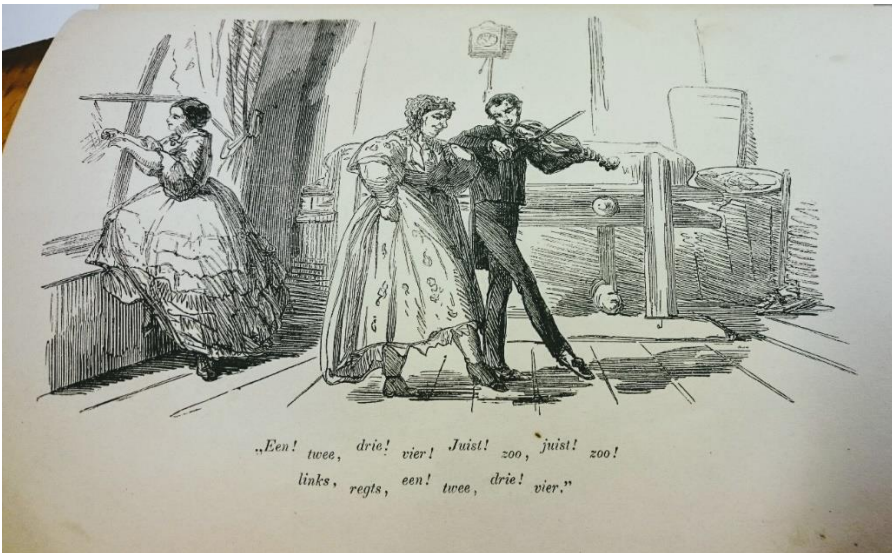
J. VAN DE LAAREN J. M. SCHMIDT CRANS.

Prijs f 1.50.

 In het Formaat van de BETUWSCHE NOVELLEN gedrukt, ten einde men al de werkjes van dien gevierden Schrijver in één Formaat zou kunnen verzamelen.

Uitgave van H. NIJGH. Alom te bekomen.

Afbeelding uit Twee novelletten:

De vrouw, veertiendaags blad, 16 augustus 1913:

De Vereeniging te Rotterdam tot Verschaffing van Lectuur aan Blinden.

De volgende werken werden dit jaar in brailleschrift overgebracht. Bovendien zijn nog een aantal boeken in bewerking, — staat er in het begin van het verslag te lezen.

Sprotje, Een huis vol menschen, C. en M. Scharpen Antinck, Zornheuevel, Björnsterne Björnson, Gravin Kitty, E. v. Adlersfeld Ballestrom, Sara Burgerhart, B. Wolff en A. Deken, De Fransche omwenteling, Het dure moederschap, Augusta de Witt, Feuilletons N.R.C., Uit het leven van Fred. den Grooten, K. W. Stellwagen, Een kunstenaars-droom Jérôme K. Jérôme, Een nagelnieuw jaar. P. Rossegger, Bismarck K. W. Stellwagen, Beschermers van het geloof Marjorie Bowen, Die leiden des jungen Werthers Goethe, De familie van Lucas Hochstrasser Ernst Zahn, De prinses Orsini A. L. G. Bosboom-Toussaint, Kees Springer in en buiten de kerk, Arme Samuel, Een winternacht, Een dag in de residentie, Een dansles op Meydervoort De Koffievrouw, Achter de schermen, allen J. J. Cremer, De oude Jan Luyken, Ds. van Melle, Bundel gezangen, In memoriam van Florence Nightingale Joh. W. A. Naber, In harmonie met het oneindige, Ralph Waldo Trine, Op vasten grond, E. von Maltzahn, De rozenkrans, The rosary, Fl. Bar-

De humor-cultus der romantiek, 1933:

ontmoeting met een troep reizende komedianten, die behalve

[p. 455]

in hevig-pathetische stukken 'ook in Kanarievogels, tafelkleeden en likdoornzalf speculeren', ⁽¹⁾ of zoals in Boudewijn's kostelijke vertelling van *Een arme(n), kleine(n) Savoyaard*, die op een kermis als zwarte prins moet optreden ⁽²⁾ en in Cremer's *Achter de schermen* (1859), hetzij in meer sentimenteel-humoristischen - soms zelfs tragi-comischen - trant, als in Boudewijn's *Rondreizende tooneelspelers*, Lindo's door Thackeray's *Pendennis* (1850) geïnspireerde tooneelspelersgeschiedenis in *Le Saltimbanque* ⁽³⁾ en Cremer's roman *Tooneelspelers*, is dit motief met allerlei variaties 'humoristisch' verwerkt. Cremer's jonge, goedgebouwde Jozef, in *Achter de schermen*, die zich voor zijn armen, dooven grootvader en zich zelf gouden bergen van zijn tooneelloopbaan belooft, moet evenals Boudewijn's jeugdige held zijn tooneelambities met een geweldige ontzuivering bezuren. Met niet minder ontsteltenis dan die van Wilhelm Meister bij den aanblik van de onsmakelijke wanorde in de kamer van zijn aangebedene, staart Jozef naar den chaos in de 'kleedkamer' van den kermistroep. Zoowel Boudewijn als Cremer voeren den lezer naar de armoedige kamers tijdelijk door de tooneelspelers bewoond; hij ziet ze daar in hun ellende en wanhoop, in de goorheid van hun bestaan zonder de schittering van kunstlicht, loovertjes, veel goud en zilverpapier, verf en valsche steenen. 'En négligé' repeteeren zij hun verheven rollen en vloeken en jammeren daar tusschen door.

In den dapperen Jozef met zijn onafscheidelijken metgezel Fik schonk Cremer de Nederlandsche humoristisch-realistische kunst der Romantiek een vertegenwoordiger van het straatjongenstype, zoals Eugène Sue dat deed voor de Fransche litteratuur met zijn Trotillard in *Mystères de Paris* en Hugo met zijn Gavroche in *Misérables*. Jules Janin wijdde aan het type een opstel in het tweede deel van 'Les Français': *Le Gamin de Paris*,

Laatst bijgewerkt: 25 november 2021.

www.jacobcremer.nl